

## Het parasitisme van *Pseudogonalis hahni* (Spin.)

door

B. J. J. R. WALRECHT

In het artikel van G. VAN DER SANDEN : „Aantekeningen over Hymenoptera I” (*Ent. Ber.* 15 : 418—422, 1955) vind ik onder No 29 vermeld *Pseudogonalis hahni* (Spin.) met o.a. als vindplaats Kapelle en Breda.

Het exemplaar van Kapelle wekte herinneringen op, daar er een anecdote aan was verbonden. De exemplaren van Breda werden nl. door wijlen de heer P. HAVERHORST bemachtigd, die mij er node een van afstond onder de toevoeging : „Dit is een zeldzaam insect, dat vind je nooit !” Het merkwaardige van 't geval was, dat ik de volgende dag, in Kapelle teruggekeerd, een exemplaar ving op liguster. (Later zag ik er nog een in Biezeling op een hultstruik; het ontsnapte me).

Het op liguster gevangen exemplaar had een kleine afwijking in de vleugeladeren, waarom ik het opzond naar Dr H. BISCHOFF. Deze vond de afwijking niet belangrijk, maar zond mij separaat een overdruk van een door hem geschreven artikel: „Beiträge zur Lebensgeschichte der *Pseudogonalis hahni* (Spin.)” verschenen in *Sitzungsberichte Ges. naturf. Freunde* van 10.III.1936.

De in dit stuk besproken leefwijze van *Ps. hahni* wijkt sterk af van de in zijn boek „Biologie der Hymenopteren” van 1927 vermelde (door SCHMIEDEKNECHT overgenomen ?) zienswijze, waarom ik als aanvulling op de opmerkingen van de heer VAN DER SANDEN een en ander hier kort weergeef.

In zijn inleiding refereert BISCHOFF aan het werk van C. P. CLAUSEN, die door het bestuderen van Indo-Maleise soorten aanleiding werd tot B.'s onderzoek.

In de eerste plaats releveert hij zijn afwijzing van wespenparasitisme op grond van het voorkomen van *Ps. hahni* in een rupsenkweekkast. In 1927 stond hij nog op het standpunt van vermoedelijk hyperparasitisme van ledidoptera-rupsen. Hij was daarbij reeds van mening, dat *Ps. hahni* de eieren vermoedelijk vrij zou afzetten. In 1929 verscheen de verhandeling van CLAUSEN (*Proc. ent. Soc. Washington*, 31, 1929 en 33, 1931) over Indo-Maleise soorten, waarin werd meegedeeld, dat bij deze de eieren door de rupsen met het voedsel werden opgenomen.

In 1933 vindt BISCHOFF de besproken soort bij de Kaiserstuhl (*Mitt. zool. Mus. Berlin* 19, 1933). In 1934 ving hij bij Spandau een wijfje, waarvan de ei-afzetting door Prof. RAMME werd verfilmd. Op 6 Juni te 19.30 werd de ei-afzetting waargenomen. Op blz. 58 en volgende bespreekt B. dan dit verschijnsel. Het insect inspecteert de onderzijde van een blad, keert zich dan 180° om en zet, boven op het blad zittend, de eieren onder tegen de bladrand af door het abdomen er omheen te buigen. Een foto toont de onderzijde van een ligusterblad met 41 in losse groepjes gelegde eieren. Een der wijfjes in gevangenschap bracht het tot 540 per dag. (Bij sterke legnood gelukt het het insect te dwingen de eieren onder een rand van een stuk papier te leggen).

Het ei zelf is  $\pm 0.15$  mm lang. Drukt men zacht op het ei, dan opent het zich en het van buiten zichtbare embryo treedt naar buiten.

BISCHOFF concludeert, dat de rupsen de eieren met het voedsel tot zich nemen. Dit is waargenomen. Hij oordeelt verder, dat voor het goed gelukken van de teelt het ei op de bovenvermelde wijze gekwetst behoort te worden. Gezien de proef

met het blad papier meent hij, dat de wespen niet aan een bepaalde plant gebonden zijn en daardoor diverse rupsen geïnfecteerd kunnen worden. Hoewel hij de eieren heeft zien opnemen, is het hem niet gelukt uit de rupsen de wesp te kweken of wel door secties de aanwezigheid van larven in de rupsen aan te tonen.

Tot zover BISCHOFF<sup>1)</sup>). Het schijnt niet geheel toevallig, dat hij eieren afbeeldt op ligusterblad en dat ik mijn exemplaar te Kapelle op liguster ving. Misschien verdient het aanbeveling, dat de lepidopterologen vooral gaan letten op geïnfecteerde poppen afkomstig van ligusterblad etende rupsen.

Van de overige in het artikel van de heer VAN DER ZANDEN genoemde soorten kan ik nog de volgende aanvullingen geven :

3. *Andrena florea* F. 's Gravenpolder, 11.VI.1955.

12. *Melecta luctuosa* Scop. Biezeling, 9.VI.1937 en 's Gravenpolder, 10.V.1941.

Bovendien: *Melecta armata* Pz., Kapelle, 27.V.1937.

Biezeling.

<sup>1)</sup> Het artikel bevat naast het gereleveerde nog een aantal opmerkingen over waarnemingen op ander gebied.

## Vlindervangsten in Midden- en Zuid-Limburg in 1953 en 1954

door

E. J. E. LÜCKER

Hieronder volgt een opgave van vangsten, die hetzij voor het genoemde gebied, hetzij voor het gehele land het vermelden waard zijn.

*Epicnaptera tremulifolia* Hb. Deze soort is de laatste jaren meerdere malen op de lamp gekomen. Swalmen, 11.V.1954, drie exemplaren; 12.V.1954 één exemplaar gevangen door Mevrouw PIJERS.

*Gastropacha populifolia* Esp. Heel, 1.VII.1954.

*Lemonia dumi* L. 25.X.1953 door Mevr. PIJERS overdag gevangen. Het dier, een ♀, zat op een heidestruik.

*Drepana curvatula* Bkh. 21.VI.1954 te Swalmen op licht.

*Polyplocia diluta* F. Te Vaals op de lamp op 1.IX.1954.

*Polyplocia ridens* F. Op 9.V.1954 te Swalmen een exemplaar van f. *nigricans* Spuler.

*Colocasia coryli* L., f. *medionigra* Vorbrodt. Op 9.V.1954 ving ik deze donkere vorm te Swalmen. De voorvleugels zijn geheel zwart met zwarte vlekken, het franjeveld is zonder tekening, de achtervleugels zijn donker.

*Apatele alni* L. Mevr. PIJERS ving te Swalmen twee exemplaren op 26.V.1954. Ze hebben vrij donkere voorvleugels zonder veel afwisseling.

*Euxoa nigricans* L., f. *carbonea* Hb. Een prachtig exemplaar kwam op 10.VIII.1953 te Vaals op de lamp.

*Craniophora ligustri* F. Kwam te Vaals meermalen op licht: 10.VIII.1953, twee exemplaren op 1.IX.1954. Alle behoren tot f. *nigra* Tutt op één typisch exemplaar na.

*Actinotia polyodon* Cl. Van deze mooie uil werden meerdere exemplaren ge-